

Profesor: Fiala? Věřil jsem mu. Nejhorší v EU. Ceny, které vláda nechce sdělit

parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Profesor-Fiala-Veril-jsem-mu-Nejhorsi-v-EU-Ceny-ktere-vlada-nechce-sdelit-715065

22.09.2022 4:44 | Rozhovor

Dosáhli jsme největšího propadu zadlužování a v energetice i v inflaci jsme se propadli na chvost pořadí evropských zemí, ale přesto všechno dostal premiér Petr Fiala v Polsku ocenění „Člověk roku“ jako kdysi Václav Havel. Profesor Jaroslav Šesták z Fyzikálního ústavu Akademie věd v rozhovoru pro ParlamentníListy.cz upozorňuje také na vládou vytvořený dotační tunel, kterým potečou peníze od státu ve prospěch výrobců, ale potřebným malospotřebitelům nijak moc nepomůže. „Spoléhat na to, že konkurence distributorů srazí marži, je v současném netrzním prostředí více než naivní,“ tvrdí vědec.

Foto: Archiv JŠ

Popisek: Prof. Ing. Jaroslav Šesták, DrSc, dr.h.c., fyzikální chemik, emeritní vědec Akademie věd ČR

reklama

Patřil jste mezi příznivce změn, které slibovala nová vládní garnitura, ale už minule jste přiznal, že vás počínání i výsledky Fialova kabinetu zklamaly. Sympatizujete tedy s těmi, kteří se účastnili první zářijovou sobotu mohutné demonstrace na Václavském náměstí a chystají se na další?

Tolik kritizovaný chaos, který byl přisuzován předchozímu vládnímu počínání v průběhu covidové pandemie, se bohužel vrátil. S kabinetem Petra Fialy, který nám sliboval jasné a srozumitelné kroky, očekávaná změna nepřišla a opět se improvizuje. Fiala dostal přízvisko nejhoršího předsedy vlády v EU, dosáhli jsme největšího propadu zadlužování a v energetice a v inflaci jsme se propadli na chvost pořadí evropských zemí, ale přes to všechno dostal v Polsku ocenění „Člověk roku“ jako kdysi Havel. Zejména debata, jež následovala po té vámi zmíněné protivládní demonstraci na Václavském náměstí, dokonale obnažila, jak moc je současná politická elita odtržená od všedních problémů, kterými dnes lidé žijí. Premiér Petr Fiala označil desítky tisíc demonstrantů za oběti ruské propagandy, čímž podnítil bouřlivé reakce. Koalice doteď bohužel nebyla schopna vysvětlit nejen to, co dělat chce, ale ani to, co dělat nemůže, i kdyby nakrásně chtěla. Tak se nesmí divit, že protestů bude přibývat.

Vršíci se chyby vlády korunované skandály hnutí STAN vyústily v pokus svrhnout vládu. Jaký měl při současném rozložení sil v Poslanecké sněmovně význam?

Připomeňme si, že počátkem loňského června se tehdejší opoziční strany – ODS, KDU-ČSL, TOP 09, Piráti, STAN a SPD – pokusily vyslovit nedůvěru tehdejší vládě Andreje Babiše, což se nepovedlo, když se našlo jen 89 hlasů. Analogicky počátkem letošního září se opoziční strany ANO a SPD pokusily vyslovit nedůvěru vládě Petra Fialy a experiment opět nevyšel, když se našlo jen 84 hlasů. V obou případech byl výsledek jasný před hlasováním, pokaždé šlo o

zbytečné divadlo či lépe řečeno jakousi politickou demonstraci nespokojenosti a asi těžko bude někdo kázat, že jednou šlo o hrdinství a podruhé o zbabělost.

Nejdiskutovanějším problémem posledních měsíců je energetická krize, o níž nikdo netuší, jaké může mít vyústění. Co vám z pohledu České republiky připadá nejzásadnější?

Chlubíme se, že jsme získali nemalý podíl v LNG terminálu, ale zapomínáme, že stál astronomické peníze, které vláda nechce ani prozradit. Nepořídili jsme k tomu nezbytné LNG tankery, což je při jejich nedostatku problém. Na celém světě jich je zhruba jen 600, zatímco tankerů na ropu je cca 14 500! Pak je nezodpovězený další problém. Pokud se sežene dostatek tankerů, aby zkapalněný plyn dopravily na nizozemský terminál, zbývá ještě takový nemalý detail, jak ho následně v plynném skupenství dopravit do České republiky. Předpokládá se, že se to přepojí na páteřní plynovody, které vedou přes Německo na jih od Nord Streamu až k českým hranicím. Ty ale nemají dostatečnou kapacitu, a Němci je tak logicky budou využívat především pro sebe.

Dále je třeba se zamyslet, odkud ten LNG bude? Část bude americký LNG, ale částečně to bohužel bude i ruský LNG, který Američané kupují v Rusku a který pak přepravují za výrazně vyšší ceny než Rusové. Dokonce prý ten ruský LNG přepravují pomocí ruských tankerů, které nejezdí pod vlajkou Ruské federace, ale Libérie nebo Řecka. Američanům obecně tato situace vyhovuje, protože na tom obrovsky vydělávají, a totéž se týká ropy. Saúdové těží barel ropy za zhruba sedmnáct dolarů, Rusové za dvojnásobek plus speciální Putina daň deset dolarů, zatímco Američané těží ropu frakováním za minimálně šedesát dolarů za barel. Takže když se prodával barel ropy pod padesát dolarů, firmy ze Spojených států těžce prodělávaly. Už jen z těchto jednoduchých kupeckých počtů je zcela jasné, že díky všem převodům nakonec nejvíce vydělává Rusko. Navíc ruský export ropy do Indie ohromně narostl, stejně jako Číny. Absurdní je, že i

Saúdové kromě prodeje své ropy údajně přeprodávají do Evropy i tu ruskou ropu, a to s notným výdělkem – na bídě spotřebitelů se vždy nejvíce vydělává.

To by mohlo platit i pro Českou republiku, protože u nás narostly ceny energií dramaticky více než v jiných evropských zemích, přitom sami umíme energii vyrobit docela levně. Co si o tom myslíte?

Česká republika je čistý vývozcem, elektrickou energii dlouhodobě víc vyváží, než dováží, a tak jsme schopni domácí potřebu pokrýt výrobou zcela bez použití dováženého plynu. Podle výroční zprávy ERÚ za rok 2021 byla loni čistá výroba z plynových a paroplynových elektráren dohromady jen necelých 8 TWh a čistý export byl vyšší až o 11 TWh. Z toho plyne, že tím, kdo určuje cenu pro domácí trh, je průměrná hnědouhelná elektrárna, ale ty zase tolik nezdrazily, i když povolenky ano. Ale stále jde o dodatečnou částku kolem dvou korun na kilowatthodinu, a pokud se v minulosti nabídkové ceny elektřiny pohybovaly kolem jedné koruny a výrobci dosahovali přiměřených zisků, pak i se zohledněním inflace a vyšší ceny povolenky je nastolený strop 200 eur – i když vyšší oproti limitu EU 180 eur – až neodůvodnitelně vysoko.

Navíc vláda s velkým zpožděním zvolila ze všech možných řešení to nejhorší – zastropovala cenu nikoli výrobcům ani domácnostem, ale cenu, za kterou budou elektřinu s pomocí státních dotací nakupovat distributoři. Ochránila tak výrobce, zejména ČEZ, takže jim mohou nadále zůstat desetinasobné zisky a dál mohou parazitovat na krizi a zneužívat svého monopolního postavení včetně stomilionových odměn. Bohužel nelze ČEZ jednoduše přikázat, aby část své produkce levně prodával na domácím trhu a na evropskou burzu posílal, až co zbude. Pro firmu platí zákony o ochraně hospodářské soutěže, musí tedy prodávat všem za stejnou cenu. Tím vším ale vláda vytvořila dotační tunel, kterým potečou peníze od státu ve prospěch výrobců a

potřebným, malospotřebitelům moc nepomohla, protože spoléhat na to, že konkurence distributorů srazí marži, je v současném netržním prostředí více než naivní.

Jak byste tedy zhodnotil, jak Fialův kabinet zvládá řešení energetické krize?

Tak přes všechny možné výtky je nutné ocenit, že pětikoaliční vláda opožděně úsporu aplikovala, čímž vlastně využila velmi chytrý předvolební trik: elektřina za 6 Kč/kWh, to zní před volbami velmi dobře! Ovšem realita skutečné ceny elektřiny pro koncové české spotřebitele ve výši 9 až 11 Kč/kWh při výrobní ceně české elektřiny z uhlí 0,15 Kč/kWh až 0,25 Kč/kWh z jádra není ve skutečnosti žádná láce a opravdu neřeší podstatu problému, jen pomáhá zvyšovat inflaci. Znamená to, že v principu je zastropování řešeno tak, že stát dorovná rozdíl mezi cenovým stropem a nákupní cenou komodity, třeba na burze. Proč ale politici raději neřeší nefunkčnost burzy a neschopnost ERÚ opravdu chránit podniky a spotřebitele před diktátem přeshraničních cen? Pokud se plynová elektrárna stane prodělečná, nezkrachuje, ale bude dotována vládou z našich daní. Nadměrné minulé schodky nemravně napomohly současné inflaci, a tak stabilizace financí je stále více v nedohlednu. Původcem je také německý klimatický fundamentalismus spojený s neschopností přiznat chybu projektu burzy dlouhodobých energetických kontraktů, a tak je nutné to slyšitelně pojmenovat – nic jiného nám ani nezbývá.

Rusko vede už sedmým měsícem válku na Ukrajině, což výrazně ovlivnilo zásobování energiemi z jeho území. Může tím nadlouho změnit svět?

Zůstala nezodpovězená otázka, jak se všemi těmito omezeními může Rusko stále vést válku. Při úvaze o nedostacích ruského politického systému a podmanění jeho hospodářské politiky se nabízí odpověď: Pokud je cenou za vítězství zničení ekonomiky, může si Rusko vůbec dovolit válku (ne)vyhrát? Připomeňme si, že Rusko nikdy nebojovalo osamoceno. Ve druhé světové proudily přes oceán dodávky z USA, zatímco dnes je to obráceně – podporovaná je země postižená ruskou agresí. Možná toto osamění podporuje radikalizaci nastupující ruské politické elity a její odcizení od Západu, čemuž paradoxně napomáhají i západní sankce. Oligarchové, kteří se dostali k moci po pádu Sovětského svazu, měli k západním zemím blízký osobní vztah díky svým luxusním vilám na jihu EU a kontům ve švýcarských bankách. Obchodovali s evropskými firmami a své děti posílali studovat na prestižní univerzity v Británii a Severní Americe. Tato provázanost ruské elity se západním kulturním prostředím se nyní zpřetrhává v důsledku zabavování majetků a znemožnění studia dětí elit na západních univerzitách.

Rusko se jaksi ponořuje samo do sebe ve vidině carské všemocnosti a prochází vlastní kulturní emancipací. Tu doprovází politická radikalizace v důsledku různých opatření přijímaných západními institucemi, které Rusové mnohdy vnímají jako nespravedlivou křivdu a diskriminaci, třeba i zákaz účasti na sportovních akcích. Využívání dodávek energií jako ekonomické zbraně v rámci probíhající války tak považují Rusové za legální. Eskalace všech dosavadních vztahů je také projevem toho, že Rusové vojenskou invazi na Ukrajinu vnímají jako legitimní – jako něco, na co měli právo. Zato sankce Západu považují za nenáležité a kontraproduktivní. Je to vlastně obrácený pohled Rusů na to, co udělali (ne)legálně, což zkrátka Rus vnímá jinak a mimo naši realitu. Jaké bude Rusko po Putinovi, zatím nikdo neví, ale je dost možné, že se to nám – Západu – vůbec nebude líbit.

Klimatologové varují, že energetická krize přiblíží zánik naší civilizace. Jak se na tato varování díváte vy?

Pud sebezáchovy radí, že když nás „moudří a na slovo vzatí odborníci“ jako Al Gore a Greta Thunbergová straší s citováním počítačových výpočtů budoucnosti, že všichni zahyneme, jestliže okamžitě nepřestaneme topit, létat, jezdit, jíst maso, chovat dobytek a všelijak jinak produkovat oxid uhličitý, měli bychom tomu pro jistotu uvěřit, i kdyby nám to připadalo jako nesmysl, protože co kdyby to pravda přece jen byla. Skupina vědců, která si říká Global Climate Intelligence Group (zkratkou CLINTEL), plánuje poskytovat vyžádané i nevyžádané rady celosvětově vládám a firmám a bude to činit, jak je zapotřebí. Tito vědci říkají, že klimatická věda musí být méně politická a klimatická politika víc vědecká. Od vědců se požaduje, aby upozorňovali, že modelové počítačové výstupy jsou jen lidským produktem a závisejí plně na tom, co do nich vložili teoretici a programátoři, tj. domněnky, předpoklady, vztahy, parametrizace, omezení stability a tak dále. Upozorňují, že tyto faktory zůstávají z většiny nezveřejněné, a že tím klimatická věda zdegenerovala v diskusi založenou na domněnkách, a ne na solidní sebekritické vědě. Teď musí začít klást podstatně větší důraz na empirické vědění.

Oteplování je způsobeno nejen antropogenickými faktory, ale zejména i přírodními. Historie zemského klimatu zná fáze teplé a studené. Víme, že malá doba ledová skončila teprve koncem 19. století, teď pokračuje přirozené oteplování, přičemž rychlost oteplování je dokonce pomalejší, než předvíдалy počítačové modely IPCC. S korektním vědeckým přístupem má lidstvo dost času se mu přizpůsobit. Je potřeba zdůraznit, že klimatická politika vychází z nedokonalých modelů, které zveličují účinek skleníkových plynů jako

oxid uhličitý a ignorují fakt, že obohacování atmosféry oxidem uhlíku vždy předcházely teplotní změny (a nikoliv jako jejich důsledek), a že oxid uhličitý může být dokonce i prospěšný, neboť je poživatinou rostlin a základem cyklů života včetně naší zemědělské produkce. Nesmíme si nechat v náboženském nadšení zpusťit moderní technologie, zničit přirozený vývoj civilizace, a dokonce omezit konkurenční vývoj mezi novými přístroji a technologiemi vnucenými nepřirozenými příkazy poblouzněných politiků.

Mgr. Bc. Vít Rakušan

STAN

1. místopředseda vlády

[Sympatizovat](#) [Profil](#) [Položit dotaz](#) [Odpovědi](#) [Hodnotit](#) [Štítky](#)

O víkendu čekají Česko komunální a senátní volby, které by mohly naznačit, zda voliči zlomili hůl nad aférami zmítaným Rakušanovým STAN a zda vystřízlivěli ze slibů o změně, které jim před rokem servírovala nynější vládní garnitura. Co říkáte na předvolební boj, který se vede mezi nesmiřitelně zneprátenými tábory?

Opět se odehrává politické zápolení ve smyslu prűpovídky „nikdo vám nemůžte dát víc, než já vám slíbím“. Takžte ve zkratce: třeba zlevníme Pražanům plyn anebo postavíme tisíce bytů, a stačí se zeptat jak, ale odpověď neexistuje. Nejostudnější jsou provolání „za mě bude líp“, což často slyšíme z úst právě těch, kteří na politické scéně zaclánějí dost dlouho na to, aby už něco vykonali. Další prohlášení nám předhazuje, kdo rozděluje společnost. Přitom

zapomíná, že právě ten, kdo billboard platí, je stejným rozdělovačem. Bohužel po volbách se na krásná slova zapomíná a není trestu, jak falešná provolání potrestat. Kdyby platilo pravidlo, že kdo nesplní předvolební sliby, musí zaplatit peněžitou pokutu, hodně by se nám před volbami ulevilo!

V pondělí se nejen Spojené království Velké Británie a Severního Irska, ale celý svět rozloučil s královnou Alžbětou II. Jak na ni budete vzpomínat vy?

Především byla vzorem politické korektnosti a noblesy, která politikům chybí. Obávám se, že tato ztráta nemusí být pro osud monarchie, která tak přišla o velmi důležitou reprezentantku v nynějším bouřlivém světě, nic pozitivního. Dovolím si ale podotknout svůj osobní zážitek. V době tuhé normalizace bolševické nadvlády koncem sedmdesátých let jsem si dovolil výstřednost pokřtít svoji novorozenou dceru Alžbētu, a to podle anglické královny Elizabeth, přičemž jsem se odvážil napsat osobní dopis samotné královně, aby se stala kmotrou. Byl jsem tehdy pod dohledem nechvalně známé StB, a tak můj dopis skončil v jejích rukou a je jistě pečlivě uložen v jejím tehdejší trezoru nepřizpůsobivých.

Líbil se Vám tento článek?

Nezávislost naší redakce můžete podpořit peněžitým darem v jakékoliv výši bankovním převodem na účet:

123 - 4175230287/0100

QR kód obsahuje údaje k platbě, výši částky si určete sami.

Redakci PL můžete podpořit i zakoupením předplatného.
Předplatitelům nezobrazujeme reklamy.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete.

Zaregistrujte se ZDE.

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se ZDE.

Článek obsahuje štítky

elektřina , Fiala , plyn , Rusko , Šesták , volby , Lng , zastropování

autor: **Jiří Hroník**

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M. byl položen dotaz

Vážený pane předsedo,

velmi rád bych se Vás a celé vlády zeptal. Když si myslíte, že je to tak snadné a neponižující jít si žádat o podporu, pak nám to vládo ukaž. Vzedjte se svých nehorázných platů, dejte si normální průměr 20000 až 30000 Kč, spočítejte si, že vaše náklady jsou nad 30 - 35% a jděte si žádat, no a pak uv...

Odpověď na tento dotaz zajímá celkem čtenářů: 73

Další články z rubriky

4:44 Profesor: Fiala? Věřil jsem mu. Nejhorší v EU. Ceny, které vláda nechce sdělit

Dosáhli jsme největšího propadu zadlužování a v energetice i v inflaci jsme se propadli na chvost po...